

● Nejsm jistě jediný, kdo dnes touží poznat názory demokraticky smýšlejících Rusů na současnost i budoucnost své země. Ze svých objevů mohu zejména doporučit soubor 55 esejů historika, politologa a publicisty Sergeje Medveděva (nar. 1966), který vyšel v Rusku roku 2018 (po obtížném hledání nebojácného vydavatele). Je rozdělen do čtyř oddílů nazvaných Válka o prostor, Válka o symboly, Válka o tělo, Válka o paměť. Všechny války se vedou mezi lidmi usilujícími o uchování a prohloubení svobody a státní moci, která se snaží obnovit svou neomezenost. Autor sleduje průběh a epizody válek od Putinova nástupu na trůn roku 2000, často se však vrací i ke vzdálenější minulosti. Vidí Rusko jako zemi, která se čas od času pozvedá k naději, že „střese těžký sen“ a zařadí se mezi civilizované státy, tato naděje je ale stále znova zklamávána. Dílo vyniká brilantním literárním podáním s ostrým satirickým akcentem. Autor se v něm projevuje i jako ekolog, sportovec, aktivista, gurmán. Pokusím se knihou projít s několika zastaveními.

Dým vlasti je na jaře produkován horlivým spalováním trávy spojeným často s požáry. Vzpomínám, že se vznášel nad hořícími lukami i u nás, dokud se nepodařilo vyložit lidem, že to přináší více škody než užítku. V Rusku ještě tak daleko nejsou. *Doněcký džihád* ukazuje podíl putinovského Ruska na vyvolání chaosu na východě Ukrajiny. *Vymyslel to beztak Churchill* se zabývá masovou zálibou Rusů v konspiračních teoriích. *Pro ty, kdo jsou v tanku* připomíná problematické vlastnosti této pro ruskou politiku tak nezbytné zbraně. Autor pamatuje pokus nasadit tanky proti odpůrcům puče proti Gorbačovovi, mezi nimiž sám stál. Právě tenkrát se asi na deset let zdálo, že spontánní odpor Moskvanů otevřel cestu k novému Rusku. *Tělo panovníkovo* je o bizarních stránkách Putinova kultu, v němž hrají roli i vládcovy nerozměklé svaly. *Rekviem za rokfór* si všímá zmizení chutných sýrů z trhu. *Oblomov a Šolc ruské státní moci* (jde o postavy z Gončarovova románu) je o tom,

jak jsou dnes oceňováni Brežněv a Gorbačov. Aspoň pár vět: „Brežněv konvenoval tradičionalisticky smýšlející části obyvatelstva: jen aby všechno bylo jako dříve. Gorbačov, stejně jako nesčetní další ruští reformátoři, představoval opak, a proto ho národ nepřijal. Gorbačova lidé nemají rádi za to, že je jiný, že nám dal svobodu, jenže my jsme dlouho nevěděli, co si s ní počít, a tak jsme ji pro jistotu vrátili státu.“ V eseji *Ruské resentimenty* dnes znějí prorocky slova: „Ukrajina nám byla příliš blízká a příliš podobná na to, aby ji Rusko nechalo jen tak odejít.“

Snad jsou prorocká i jiná autorova slova: „V Rusku je prozatím noc, takže je třeba vyčkat na třetí kohoutovo zakokrhání.“

Sergej Medveděv: *Návrat ruského leviathana, z ruštiny přeložil Libor Dvořák, Pistorius & Olšanská, Příbram 2019, 278 s. Jan Novotný*

● Území rozděleného Polska dalo na počátku 90. let 19. století vzniknout dvěma na Marxe se odvolávajícím levicovým proudům. Polská socialistická strana (PPS) spojovala sociální cíle se státní nezávislostí. Pro Sociální demokracii Polského království a Litvy (SDKPiL) to neplatilo. Rozdílnost cílů a taktiky se projevila i během revoluce v roce 1905. Socialisté se snažili carské Rusko oslabit, a vytvořit tak do budoucna prostor pro obnovu nezávislého Polska. Kvůli tomu se od nich odštěpilo radikálnější křídlo a založilo stranu PPS-Levice. SDKPiL naopak usilovala o zachování impéria, které se mělo demokratizovat. Strana se posléze stala autonomní součástí ruské sociální demokracie. Bolševiky ale jednoznačně podpořila až během říjnové revoluce. Té se aktivně účastnila také řada polských straníků, kteří pak v novém státě přebírali i vlivné pozice (nejznámější byl Felix Dzeržinský). PPS před první světovou válkou vytvářela podzemní organizaci a v klíčových dnech konce války vyhlásila nezávislé Polsko v čele se svými premiéry zavedajícími pak sociální legislativu stejně jako

